

ANNE BRONTË
AGNES GREY

Traducció de M. Dolors Ventós

XX
V I E N A
E D I C I O N S

I

LA RECTORIA

Totes les històries verídiques enclouen una lliçó, però de vegades és un tresor que costa de trobar i, quan el trobes, la quantitat és tan minsa, que aquella nou seca i pansida amb prou feines compensa l'esforç que has esmerçat a trencar la closca. No sé si aquest és el cas de la meva història: no soc pas jo la persona més adequada per jutjar-ho. De vegades em sembla que pot ser útil per a algunes persones i entretingut per a d'altres. Emparada per la meva obscuritat, pel pas del temps i per uns quants noms ficticis, no em fa por arriscar-m'hi; exposaré francament al públic el que no gosaria revelar a l'amic més íntim.

El pare era un pastor del nord d'Anglaterra, merescudament respectat per tothom qui el coneixia; de jove havia viscut folgadamente gràcies als ingressos d'un modest benefici i als rendiments d'una petita propietat. La mare, que s'hi va casar en contra de l'opinió de la seva família, era filla d'un cavaller i una dona amb molt de caràcter. En va li van voler fer comprendre que si es convertia en l'esposa d'un rector pobre hauria de renunciar al carruatge, a la donzella i a tot el luxe i l'elegància que comporta la riquesa, coses que, per a ella, eren poc menys que imprescindibles. Era molt còmode tenir un carruatge i una donzella, però, gràcies a Déu, tenia bones cames i bones mans per atendre les seves necessitats. No menyspreava pas les mansions elegants ni els jardins espaiosos, però s'estimava més viure en una casa rústica amb en Richard Grey que no en un palau amb cap altre home.

A la fi, com que el seu pare no va trobar cap argument que la convencés, va dir als enamorats que es podien casar, si volien, però que, si ho feien, la seva filla perdria la part que li pertocava de l'herència.

Confiaua que això els refredaria l'entusiasme, però anava errat. El meu pare coneixia prou bé la gran vàlua de la meua mare i era conscient que, tota sola, ja era un tresor i que, si ella consentia a adornar la seva humil llar, ell seria molt feliç d'acceptar-la en qualsevol circumstància; i la mare preferia haver de treballar amb les mans que separar-se de l'home que estimava, la felicitat del qual seria la seva joia, i amb el qual ja compartia cor i ànima. Per tant, la seva fortuna va anar a incrementar la bossa d'una germana més assenyada que s'havia casat amb un indià molt ric i ella, davant l'astorament i la compassiva aflicció de tots els qui la coneixien, es va avenir a enterrar-se en una senzilla rectoria rural enmig dels turons de... Tot i això, i malgrat els esforços de la mare i les dèries del pare, no trobaríeu en tot Anglaterra una parella més feliç.

De sis criatures, només la meua germana Mary i jo vam sobreviure als perills de la infància. Com que jo era cinc o sis anys més petita, sempre em van considerar «la nena» i la joguina de la família: pare, mare i germana van fer pinya per malcriar-me, no pas amb una indulgència que m'hauria fet tornar rebecca i desobedient, sinó amb una amabilitat excessiva que em va convertir en una criatura indefensa i dependent, incapaç d'enfrontar-se als neguits i trasbalsos de la vida.

La Mary i jo ens vam criar en una completa reclusió. La mare, que era una dona intel·ligent, culta i treballadora, es va encarregar personalment de la nostra educació, tret del llatí, que ens el va ensenyar el pare. Per tant, no vam anar mai a escola i, com que no hi havia vida de societat al veïnat, l'únic contacte que teníem amb el món consistia en les serioses reunions en què convidàvem a prendre el te als principals terratinents i botiguers de la rodalia (per evitar que ens titllessin de ser tan orgullosos que no volíem tenir tractes amb els veïns) i en la visita anual que fèiem a casa de la família paterna, on les úniques persones que vèiem eren l'avi, l'afectuosa àvia, una tieta soltera i dos o tres cavallers i dames d'edat. De vegades, la mare ens explicava anècdotes de la seva joventut que ens divertien molt però que, alhora que ens entrete-

nien, ens desvetllaven, si més no a mi, un desig secret de conèixer més bé aquell món.

Jo pensava que devia d'haver estat molt feliç, però no semblava que ella trobés a faltar res del seu passat. El pare, en canvi, com que no tenia un tarannà gaire afable ni alegre, sovint es turmentava excessivament pensant en el sacrifici que la seva estimada esposa havia fet per ell i s'encaparrava rumiant constantment la manera d'augmentar el seu petit patrimoni. Era inútil que la mare li repetís que estava més que contenta i satisfeta i que, si ell feia un raconet per a les nenes, tots ple-gats en tindriem de sobra per al present i el futur. Però estalviar no era el punt fort del pare. No s'endeutava (la mare es cuidava prou d'impe-dir-li-ho), però, quan tenia diners, se sentia obligat a gastar-los: li agrada-va viure en una casa que fos còmoda i veure l'esposa i les filles ben vestides i ben servides; a més a més, era molt caritatiu i li agradava donar almoines als pobres, però, tal com us podeu imaginar, en donava per sobre de les seves possibilitats.

Finalment, un amic li va suggerir la manera de doblar el seu patri-moni personal d'un cop i, temps a venir, d'augmentar-lo fins a una quantitat astronòmica. Aquest amic era un comerciant, un home que tenia un esperit emprenedor i un talent fora de dubte, però amb unes aspiracions mercantils que sovint es veien limitades per la falta de capi-tal; per això, generosament, va proposar al pare que li donaria una par-ticipació justa en els beneficis si li confiava una quantitat de què po-gués prescindir i li va prometre sense cap mena de recança que, fos quina fos la quantitat que li fes a mans, li reportaria el cent per cent. El pare va vendre immediatament el seu petit patrimoni i tots els diners que en va obtenir els va dipositar en les mans de l'amable comerciant, el qual es va afanyar a embarcar el carregament i a fer els preparatius per a la travessia.

El pare estava molt engrescat, com totes nosaltres, amb la perspecti-va de la prosperitat. És cert que llavors ens vam veure obligats a viure amb els minsos ingressos de la rectoria, però el pare no veia pas la ne-

cessitat de restringir les nostres despeses; per tant, tot i que devíem una factura molt important al senyor Jackson, una altra a l'Smith i encara una altra a en Hobson, menàvem una vida tan còmoda, o potser més i tot, que abans, en contra de l'opinió de la mare, que considerava que valia més mantenir-se dins de les nostres possibilitats, perquè, al capdavant, les expectatives de riquesa eren més aviat precàries, de manera que, si el pare li confiava l'administració de tot plegat, no tindria mai la sensació que s'havia privat de res. Però, per una vegada, el pare no va consentir que el rectificués.

Quines hores més felices que vam viure la Mary i jo! Assegudes amb les nostres labors a la vora del foc, o bé passejant pels turons coberts de bruc, o bé mandrejant sota el bedoll, l'únic arbre notable del nostre jardí, parlàvem de la nostra felicitat futura i de la dels pares; de les coses que faríem, que veuríem i que tindríem; però totes aquestes fantasies no tenien cap altre fonament que l'opulència que ens havia d'arribar gràcies a l'èxit de les especulacions d'aquell comerciant tan espavilat. El pare hi estava gairebé tan il·lusionat com nosaltres, però no volia que fos dit, i expressava les seves esperances de prosperitat i les seves desmesurades expectatives amb comentaris alegres i acudits graciosos. La mare reia encantada de veure'l tan content i esperançat. Tot i així, li preocupava que hi estigués tan engrescat; una vegada, li vaig sentir xiuxiuejar, mentre sortia del saló: «Déu vulgui que no tingui una decepció, perquè no la podria suportar!».